

Els incendis forestals no solament s'apaguen a l'hivern

Ara que acaba l'estiu i la calor es tempera, és una bona època per fer passejades per aquells boscos i muntanyes que tenim més a la vora. Si ho feu per la Serra del Montsant, que enguany celebra el vintè aniversari de la seva declaració com a Parc Natural, i passeu a la vora de càdec i ginebrons, pareu l'orella perquè potser sentireu una mena de so molt suau que us recordarà al so d'una serra. Si és així, és molt probable que estigueu escoltant el cant d'una somereta, de nom de pila *Steropleurus panteli* i coneguda com a Somereta del Montsant, cant que no el sentireu enlloc més del món.

Aquest parent de grills i llagostes és una espècie endèmica molt rara i molt localitzada a les parts altes del Montsant. Tant excepcional és, que durant més de cent anys es va creure que s'havia extingit, tot i que la somereta continuava habitant a la Serra. Constitueix aquest petit ortòpter l'exemple de la importància de la conservació dels ecosistemes com a peces cabdals que sustenten la biodiversitat en el nostre planeta. La gestió i el manteniment dels espais naturals juga un rol important per l'existència de la diversitat biològica, base, perquè no dir-ho, d'estratègies d'adaptació al canvi climàtic i de reducció de riscos naturals en totes les seves accepcions.

Ve a tomb aquesta reflexió de les xerrameques estivals quan es produeix un gran incendi: que si masses boscos, que si terres de pastures i conreus abandonades, que si els focs s'apaguen a l'hivern, ... arguments discursius no mancats de raó però si orfes de dogma. Estudis recents quantifiquen els terrenys forestals en el 64% del territori de Catalunya, dels quals un 43% correspon a boscos de propietat privada (J. Salbanyà, 2021), fet que, segons la legislació vigent, trasllada la càrrega de la conservació de quasi la meitat dels boscos catalans als seus propietaris, sense que aquest deure sigui objecte d'indemnització i sense cap mena d'estatut de la propietat forestal que ho reguli.

Vet aquí el primer gran entrebanc per la racional conservació d'una gran part del forest. D'altra banda, tenim que gairebé un 32% del territori català disposa d'alguna figura de protecció dels seus valors naturals. El sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, que abasta tant l'alta muntanya com els espais fluvials, litorals i marins, els hàbitats agraris humanitzats, les zones humides, els boscos, bosquines, prats i pastures, actualment està constituït per 184 espais naturals que constitueixen un pilar bàsic per a la conservació de nombrosos ecosistemes amb la consegüent conservació de la biodiversitat d'organismes. Hàbitats i patrimoni natural que ens ha estat deixat en custòdia per les generacions que ens han de precedir.

Ara bé, de poc serveix legislar i protegir si darrera no hi ha, tret de comptades excepcions, una gestió, una planificació i una partida pressupostària que faci possible la comunió entre el gaudi de l'espai amb el seu manteniment. Els espais protegits ben gestionats contribueixen a la bona salut dels ecosistemes i de retruc contribueix a la millora del benestar espiritual i emocional de les persones que els gaudeixen. Un altre entrebanc. I així podríem anar desgranant les diferents problemàtiques que afecten al nostre patrimoni natural i que dibuixen un camí que s'allunya de la quantitat de boscos, de la manca de pagesos i ramaders, de la problemàtica dels incendis forestals de sisena generació, que van agafats de la mà amb la falta d'efectius, la falta de mitjans suficients per combatre'ls o la pròpia limitació tècnica de la capacitat d'extinció de les brigades forestals.

Els incendis forestals no s'apaguen a l'hivern si no s'és proactiu, no tenim masses boscos sinó que potser molts arbres dins el bosc, i sí, està brut i amb un excés de sotabosc, però també altament antropitzat. Revertir aquestes disfuncions és qüestió de voluntat, és qüestió de política i és a les mans del poder executiu del nostre país. No cal que esperin a patir un devastador incendi a

qualsevol serralada emblemàtica per actuar perquè potser no hi serem a temps i de ben segur que perdrem la possibilitat de descobrir o retrobar noves espècies endèmiques del nostre territori.

Tot esperant que aquestes voluntats no arribin massa tard, la somereta continuarà cantant a finals d'estiu, el tritó del Montseny capbussant-se en els rierols de la Tordera o l'esquerp gall fer deambulant pels boscos subalpins de coníferes d'alguns indrets dels Pirineus.

Jordi Domingo és enginyer tècnic agrícola i màster universitari en Planificació Territorial.